

اقتصاد

بررسی لایحه قانون کار با حضور مالجو، قبادی، اکبری و هداوند

میخ آخر بر تابوت امنیت شغلی

شرق: بررسی لایحه اصلاح قانون کار، کماکان از سوی فعالان حوزه و البته برخی نمایندگان دولتی (البته در سمت حقیقی) در جریان است. در همین زمینه چندین پیش‌نسخه با عنوان «دروسی لایحه اصلاح قانون کار از منظر حقوق عمومی و اقتصاد سیاسی» با حضور مهدی هداوند، عضو هیئت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی، محمد مالجو، اقتصاددان و مدرس دانشگاه، حسین اکبری، فعال کارگری و حسین قبادی، پژوهشگر حقوق کار در محل خانه اندیشمندان علوم انسانی برگزار شد. با اینکه هفدهن، معاون وزیر کار چندی پیش خبر از بازپرسی لایحه اصلاح قانون کار داده بود، گویا با حضور حسین قبادی، خبرهایی در این نشست، خبرهایی از عدم بازپرسی لایحه با گوش رسید، هر چند پس از آن، هفدهن آن را رد و بازگشت این لایحه نپذیرد کرد. به هر حال به نظر می‌رسد هنوز هم ماجرا شفاف نیست و مشخص نیست قرار است چه اتفاقی بر سر این لایحه جنجالی بیفتد. «شرق» نیز آن شد تا در دو نوبت، نسبت به انتشار این نشست اقدام کند. قسمت دوم این نشست را می‌توانید در هفته آینده در صفحات اقتصادی «شرق» مطالعه کنید.

اصلاح قانون کار از اصلاح قانون اساسی
سخت تر است

قبادی: این خوب است که برای اصلاح قانون کار صرف‌نظر از اینکه این لایحه متناسب است یا خیر، بالاخره بعد از سال ۱۳۶۹ یک لایحه تصویب شد. همین که دولت این اراده را به خرج داد که لایحه‌ای را درخصوص قانون کار تنظیم کرد که به نظر می‌رسد اصلاحش به دلیل اینکه منافع متضاد دو طبقه اجتماعی را دربر می‌گیرد، از قانون اساسی نیز سخت‌تر باشد، یک گام به جلو است و نشان می‌دهد ضرورت اصلاح قانون کار، فحدر مهم است و دولت به اهمیت این ماجرا پی برده است. در حال تقدیم چنین لایحه‌ای به مجلس خود حسن محسوب می‌شود. در بررسی این لایحه باید گفت متناسب و مطلوب بودن آن، نسیسی است و نمی‌توانید بگویید صرفاً به جهت کارگری یا کارفرمایی موضوع پرداخته بلکه سعی کرده نسبی عمل کند. در لایحه سه موضوع مورد توجه دولت و سیاست‌گذار قرار گرفته؛ مسئله اول اینکه سعی شده امنیت شغلی کارگران و صیانت از نیروی کار حفظ شود. مثلاً درباره قراردادهای موقت در لایحه هیچ صحبتی نشده. شاید این اشکال به لایحه وارد باشد که مثلاً اصلاح ماده ۱۷

لايه که در خصوص انفصال قرارداد کار به دليل بازداشت کارگر و متعاقب آن محکوميتش صحت مي‌کند؛ اما در اين لايحه پيش بيني شده که وقتي مجازات حبس و حبس هم از عديدي باشد، کارفرما مي‌تواند قرارداد را فسخ و بايد حق سنوات را هم پرداخت کند. در ماده ۱۷ فعلي اين به طور مطلق آمده و همه جرائم غيرحس را هم شامل مي‌شود و سعي شده امنيت شغلي حفظ شود. بيا در بحث بارداري گفته شده اين بانوان غشغلشان حفظ مي‌شود. در موارد ديگر هم بحث مرز مطرح شده که بايد به حساسيت و اوايز شود که نشان دهنده حمايت از امنيت مردي کارگر است. يک بعد لايحه، جنبه اقتصادي و انعطاف پذيري حقوق کار است. ماده ۲۷ فعلي حق وتوبي به شکل کارگري کارگاه مي‌دهد که موجب آن کارفرما نمي‌تواند کارگر را بدون اجازه تشکيل کارگري کارگاه اخراج کند. اما در ماده ۲۷ اصلاحيه که در لايحه آمده، اين امر برعهده کميته انضباطي کارگاه گذاشته شده که نقش مشورتي به کارفرما مي‌دهد. اينجا جايگاه قانوني هم به کميته انضباطي داده شده. اکنون آنچه به عنوان کميته انضباطي در کارگاه‌ها وجود دارد، براساس آيين نامه ستاد و حق وتو از تشکيل کارگري کارگاه گرفته شده. در جاهاي ديگر هم سعي شده به اين انعطاف پذيري توجه شود. سومين جنبه لايحه

اصلاح قانون کار، بحث آسان اجرا کردن قانون کار در کارگاه‌ها و در مراجع حل اختلاف است. البته، می‌توان به اصلاحات عبارتی انتقاد دارم چون موجب شده حجم لایحه افزایش پیدا کند و کسانی که لایحه را نخوانده‌اند، فکر می‌کنند اتفاق بزرگی افتاده است. به نظر می‌رسد تبدیل واژه اتباع بیگانه به اتباع خارجی خیلی مهم نبوده باشد که لایحه به این مسائل جزئی بپردازد اما اتفاق افتاده است. ولی صرف نظر از اصلاحات عبارتی، سعهی شده اجرای قانون کار هم آسان شود. به‌خصوص در بحث مربوط به گذاشتن مرور زمان برای قانون کار و گذاشتن موعد برای اقامه دعوا

بعد از اخراج بداند ۱۵ روز زمان دارد که شکایت کند یا اگر دعوا از زمانی گذشت دیگر قابل اقامه نباشد. یا دادگاه کار پیش‌بینی شده چون دیوان عدالت اداری نمی‌تواند نقش مناسب خودش را در رسیدگی به اعتراض کارگری و کارفرمایی در مرحله فرجام‌خواهی داشته باشد. پس لایحه یا سه دید متفاوت، تمدید شد و سعی شده هر سه مورد در نظر گرفته شود گرچه مسلم است لایحه به‌خصوص در بحث مربوط به قراردادهای موقت که بنده هم به آن اعتقاد دارم، نتوانسته اقدامی بیاورد و بایستة انجام دهد.

این لایحه، حقوق کارگران را بیش از پیش زایل می‌کند

مالجسو؛ با توجه به سخنانی که اکنون شنیدم، تردید دارم لایحه‌ای که از آن صحبت شد، همان لایحه‌ای باشد که بنده خوانده‌ام. لایحه‌ای که من دیدم، امنیت شغلی پیشاپیش زایل‌شده نیروهای کار را با احتساب با قوتی بیش از پیش زایل‌تر می‌کند. این‌گونه نیست که امنیت شغلی را دست‌نخورده باقی بگذارد یا حفظ کند. مثلاً به تغییرات در ماده ۷ قانون کار اشاره می‌کنم که با حذف تبصره‌های ۳ و ۴ (خصوصاً یک) وظیفه شناسایی مشاغل موقت را که در قانون کار مصوب سال ۶۹ برعهده دولت گذاشته شده بود، از دوش دولت برداشته است. تبصره ۲ نیز دست‌نخورده باقی مانده و به این اعتبار، یک امر شبهه‌قانونی مانند قراردادهای موقتی کار را از این رهگذر، تبدیل به یک امر قانونی می‌کند. در واقعیت البته چندان تفاوتی پدید نمی‌آید. پروژه موقتی‌سازی قراردادهای کار قبل‌ترها غیرقانونی بود و بعدترها شایسته اجرا می‌شد اما با این لایحه اکنون می‌خواهد کاملاً قانونی شود و نیروهای کار را که به طرزی شبهه‌قانونی از امنیت شغلی محروم شده بودند، اکنون به طرز قانونی از امنیت شغلی محروم کند. محور دومی که اشاره شد، انعطاف‌پذیری است. درست می‌گویند، بازار کار با این لایحه عمیقاً انعطاف‌پذیرتر می‌شود. اما خیلی بیش از آنچه تصور می‌کنیم. لایحه اصلاحی نه‌فقط بازار کار را انعطاف‌پذیر می‌کند بلکه بیش از حد تحمل نیروهای کار نیز بازار کار را انعطاف‌پذیر می‌کند. انعطاف‌پذیری در واقع اصطلاحی سیاست‌زدایی‌شده است که منافع فرادستان را برزایب می‌دهد. انعطاف‌پذیری بازار کار یعنی اینکه بتواند با نیروهای استخدامی خودش نیز به دلخواه رفتار کند. سهولت اخراج که به صورت گوناگون پیش‌ترها وجود داشت، در لایحه اصلاحی قوت بیشتری پیدا کرده. به این معنا لایحه می‌کوشد بازار کار را انعطاف‌پذیر کند و کارفرما را بیش از پیش در موقعیتی قرار دهد تا هنگامی که نیروهای کار برایش سودآوری نداشتند، کنارشان بگذارد. تغییرات ماده ۲۷ نیز با حذف یکی از تبصره‌ها تقریباً مقام ارباب‌گونه کارفرما در محل کار را بیش از پیش ارتقا می‌بخشد. کارفرما این امکان را پیدا می‌کند که به بهانه کسادی اقتصاد و رکود و حتی بدون بهانه، نیروهای کار را که قرارداد غالباً موقت دارند، کنار بگذارد. سومین محوری که آقای قیادی اشاره کردند، آسان‌اجراکردن قانون کار در کارگاه‌ها و مراجع حل اختلاف بود. درست می‌گویند، منتها باید ببینیم از چه طریق این سهولت برای فضای کاری فراهم می‌شود. بنا بر ارزیابی بنده، از رهگذر اعتباردادن به صلاحیت کارفرما، اگر در کارگاه‌ها تاکنون بنا بر این بوده که فلان تشکل کارگری رسمی که در ادبیات اقتصاد غالباً تشکل‌های زرد نامیده می‌شوند، هنگام اخراج کارگر باید به این اخراج رضایت دهد، حالا با لایحه اصلاحی این شورا نیز کنار گذاشته شده است. در تمام کام، چه در مراجع حل اختلاف و چه در کارگاه‌ها، تشخیص اینکه باید اخراجی صورت بگیرد یا نه و بسیاری از امور دیگر عمدتاً به بخش خصوصی سپرده شده است. بنابراین، به گمان من، این لایحه میخ‌خواری به تابوت امنیت پیشاپیش ناپودشده شغلی می‌زند. اما سیاست‌گذاران و طراحان لایحه نحوه تأثیرگذاری لایحه بر امنیت شغلی را جور دیگری جلوه داده‌اند. این لایحه دچار دو نوع کوررنکی است که سیاست‌گذاران اقتصادی ما، بدون استثناء، در تمام سال‌های پس از جنگ داشته‌اند؛ این دو نوع کوررنکی هنگام نوشتن لایحه اصلاحی که فاجعه‌ای را برای بخش‌های گسترده‌ای از ساکنان ایران به بار خواهد آورد، تجلی پیدا کرده است. نیروهای کار و خانواده‌هاشان، یعنی قریب ۶۰ درصد جمعیت کشور، دچار بحران اختلال در بازتولید اجتماعی نیروی کارشان هستند؛ یعنی می‌توانند نسل بعدی خانواده‌های خودشان را

آن‌گاه که خودشان از بازار کار بیرون روند، متأسفانه با استانداردهای تاریخی در زمینه بهداشت، سلامت، درمان، آموزش و غیره با تولید کنند. به زبان ساده‌تر، حدود ۶۰ درصد از خانوارهای کشور به درجات متفاوتی کم‌کودک‌شان گروهی نشان‌اند. است. لایحه‌های دقیقاً هنگامی این فشار را تقویت می‌کند که بیش از هر دوره دیگری در تاریخ معاصر ایران با این معضل مواجه هستیم. این معضل را با شاخص‌هایی مانند نابرابری، فقر مطلق و غیره هم می‌توانیم نشان دهیم. البته، سونی پشت این کشور نیست. هدف این است که از رهگذر تغییراتی در قواعد بازی در بازار کار بکوشند از رهگذر کاهش امنیت شغلی و فشار بیشتر بر دستمزدها و تشدید شدت کار و وخیرکردن سایر مؤلفه‌های تعیین‌کننده شرایط زیستی و کاری نیروهای کار، سهم‌بری نیروهای کار از فرایندهای تولید و توزیع در جامعه و به کاهش بگذارد به این امید که روی دیگر سکه، سهم‌بری با نرخ سود فعالیت‌های اقتصادی عمدتاً برای بخش خصوصی (و نیز تاجری برای بخش‌های دولتی و شبه‌دولتی)، رو به افزایش بگذارد. تصور بر این است که با افزایش نرخ سود فعالیت‌های اقتصادی، گره تولید قابلیت بازشدن دارد. تصور می‌کنند سرمایه‌گذاری‌ها به وقوع می‌پیوند و چرخ تولید راه می‌افتد و اشتغال‌آفرینی می‌شود و از رهگذر اشتغال‌زایی‌های جدید نیز بخش‌هایی از نیروهای کار که امروز بی‌کار هستند، صاحب شغل شده و دستمزد می‌گیرند. اینجا به دومین مورد نگرانی می‌رسیم. این تصور سیاست‌گذاران متأسفانه، ضروری کاملاً اشتباه است.

دولت با موانع اصلی تولید در بین صاحبان
قدرت‌های سیاسی رودررو نمی‌شود

به عبارت دیگر، در ایران برای اینکه گره تولید باز کنیم تا سرمایه‌گذاری و اشتغال‌آفرینی صورت بگیرد، با موانع متعددی روبه‌رو هستیم که تمام دولت‌های پس از جنگ با نمی‌خواهند که نمی‌توانند به سمت رفع این موانع بروند. چون این موانع عقیقاً سیاسی هستند، دولت نمی‌خواهد با صاحبان قدرت‌های سیاسی به‌عنوان مهم‌ترین موانع تولید در ایران رودررو شود. در چنین حالتی دولت لایحه اصلاحی را که از منافع اقلیتی در جامعه دفاع می‌کند و به منافع اجتماعی و اقتصادی و سیاسی اکثریت حمله‌ور می‌شود، در خدمت منافع عمومی جلوه می‌دهد.

لایحه قانون کار با قانون اساسی در مغایرت دارد

اکبری: صحبت‌هایم را به دو بخش تقسیم می‌کنم؛ بخش اول درباره موضوعی که پیش رفت و در بخش دوم به مقررات‌زدایی از روابط کار از بعد از انقلاب تاکنون می‌پردازم. به نظر من، قانون کار اساساً ملهم از چند چیز است. اولین مورد که بسیار مهم است، قانون کار باید ملهم از مقررات بین‌المللی و از سوی سازمان بین‌المللی کار که از ابتدای تأسیس در رابطه با روابط کار تصویب کرده (در قالب ماقوله‌نامه و توصیه‌نامه) باشد. قانون کاری که قابلیت اجرا به سود کارگران را داشته باشد چون اساساً قانون کار جنبه حمایتی دارد و لاغیر. دومین موضوع که قانون کار از آن الهام می‌گیرد، قانون اساسی است که گاهی در بعضی کشورها مهم‌ترین مواد قانون کارشان را در اصول قانون اساسی‌شان می‌گنجانند؛

ادامه در صفحه ۱۵

خبر

رئیس سازمان ملی استاندارد خبر داد

مهلت ۲ ساله خودروسازان برای تغییر پلتفرم برپاید و پژو ۴۰۵

● رئیس سازمان ملی استاندارد در پاسخ به این پرسش که آیا براساس گفته‌های شما تا دو سال آینده برپاید و پژو ۴۰۵ تولید نخواهد شد، تصریح کرد: تأکید می‌کنم این موضوع متوجه تصمیم خودروسازان است؛ با آنها باید تغییر پلتفرم دهند یا خط تولید خودروساز را متوقف کنند. به گزارش نسیم، نیره پیروزبخت دیروز در نشست خبری به ارائه توضیحانی درباره آخرین نتایج آزمون کیفیت بنزین پرداخت و اظهار کرد: برای ارزیابی بنزین‌ها توزیع شده در سطح کشور تعامل مناسبی میان وزارت صنعت و سازمان ملی استاندارد ایجاد شده است. وی در رابطه با توقف تولید برخی از محصولات که با استانداردهای ۸۳گانه جدید خودروی مطابقت ندارند نیز گفت: وزیر صنعت تأکید دارد که خودرو باید با استانداردهای تولید شود در غیر این صورت نباید تولید شود؛ بر همین اساس ما اقدام لازم را برای به‌روزرسانی سازمان ملی استاندارد داده‌ایم به نحوی که خودروسازان دو سال فرصت دارند تا اول دی‌ماه ۹۷ محصولات فعلی خودروی خود را به استانداردهای ۸۳گانه خودرو برسانند. پیروزبخت در پاسخ به سوالی مبنی بر اینکه آیا در صورت تأیید این مهلت دوساله سازمان ملی استاندارد ملی تصمیمی در این باره خواهد داد یا خیر، گفت: ما هنوز تصمیمی برای تمدید این مهلت دوساله نرفته‌ایم. باید خودروسازان در این دو سال اقدام لازم را برای استانداردسازی محصولات خود انجام دهند.

ویژہ

تیسی به کرج رسید

● تاکسی‌های آنلاین به‌سرعت در حال گسترش هستند. روز یکشنبه، اول اسفند، تپسی در کرج هم فعالیت خود را اعلام کرد و به شهروندان کرجی خدمات آنلاین درخواست خودرو ارائه می‌دهد. گفتنی است این شرکت با وجود اینکه کمتر از یک سال از تأسیس آن می‌گذرد، با رشدی بسیار سریع توانسته به‌عنوان اولین شرکت خدمات آنلاین تاکسی مستقر در تهران باشد که خدمات خود را به شهرهای دیگر ایران گسترش می‌دهد.

به شمرُونِ یِه نارُون

شانزدهمین جشنواره بزرگ
مرکز خرید نارون

اتومبیل سوارک جایزه ویژه

● جمعه ۲۰ اسفند ساعت ۱۵:۰۰ ●

نیاوران ، بعد از چهارراه کامرانیه ، مرکز خرید نارون

www.naroonshoppingcenter.com